

Hodnoticí zpráva ověření funkčnosti nástroje - Soubor profesních kvalit studenta učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro základní a střední školy na pedagogické praxi

pro studenty učitelství 2. st. ZŠ a SŠ a o jeho využití v rámci oborových praxí na Katedře anglického jazyka a literatury a Katedře české literatury

Klára Kostková, Štěpánka Klumparová

ZADÁNÍ PROJEKTU: CÍLE

Evaluacní nástroje vznikly (respektive byly modifikovány) na základě potřeby podpory profesního rozvoje studentů učitelství pro druhý stupeň ZŠ a SŠ, a to včetně jejich objektivního hodnocení během studia na Pedagogické fakultě UK v Praze. Jedná se nejen o hodnocení teoretické přípravy studentů na výkon jejich budoucího povolání, ale, a to především, o hodnocení praktické aplikace nabytých oborových, oborově didaktických a pedagogicko-psychologických poznatků v praxi. Podpora studentů v rámci praxe a její reflexe (sebereflexe i reflexe mentorem, příp. vysokoškolským učitelem) byl jedním z klíčových cílů projektu *Klinická škola*.

V publikaci *Klinická škola (Popis příkladů dobré praxe)*¹ byly představeny dva výstupy projektu *Klinická škola*, jejichž tvorba byla motivována snahou autorek o vznik nástrojů podporujících reflexi studentů učitelství, jejich sebehodnocení a hodnocení v rámci oborových praxí realizovaných v navazujícím magisterském studiu na Katedře anglického jazyka a literatury (KAJL) a na Katedře české literatury (KČL).

TVORBA, POPIS A PILOTÁŽ SEBE/HODNOTÍCÍCH NÁSTROJŮ

Soubor profesních kvalit studenta na oborové praxi 1 – KAJL

Soubor profesních kvalit studenta na oborové praxi, sebehodnotící a hodnotící list byl vytvořen **pro potřeby komplexního sebe/hodnocení studentů učitelství anglického jazyka** pro druhý stupeň základní školy v rámci Souvislé oborové praxe 1. Na tvorbě nástroje se autorsky podílely: Klára Kostková jako zástupce vzdělavatelů učitelů a Marie Horčíčková (vyučující anglického jazyka a zástupkyně ředitelky na Základní škole a mateřské škole

---

¹ Více viz podkapitoly 2.1.2.1 *Soubor profesních kvalit studenta na oborové praxi 1 – KAJL* a 2.1.2.2 *Soubor kvalit studentovy práce na didaktické praxi z literární výchovy / z české literatury – KČL* v publikaci *Klinická škola (Popis příkladů dobré praxe)*

ANGEL, Praha) a Zuzana Majstrová (vyučující anglického jazyka a zástupkyně ředitelky na Fakultní základní škole prof. Otokara Chlupa, Praha) jako zástupkyně pedagogické praxe.

Soubor profesních kvalit studenta na oborové praxi (dále jen Soubor kvalit) si klade za **cíl** postihnout charakteristiku úspěšného absolventa učitelství anglického jazyka. Obsah Souboru kvalit představuje studentům a jejich mentorům strukturu toho, co vlastní výuka a její reflexe obnáší, resp. toho, na co vše je možno se v průběhu oborové praxe zaměřovat.

Soubor profesních kvalit studenta na oborové praxi na druhém stupni základní školy a střední škole zaměřené na pozorování a vlastní výuku anglického jazyka **sestává z pěti oblastí** hodnocení, z toho čtyř obecných a jedné specifické:

1. Spolupráce v rámci školy a profesní rozvoj
2. Plánování výukového procesu
3. Řízení učebních procesů
4. Hodnocení výukového procesu
5. Oborová didaktika – didaktika anglického jazyka.

Každá z oblastí je rozpracována do pěti až devíti konkrétních činnostně orientovaných indikátorů. V rámci každé oblasti je pak prostor formulovaný jako „jiné“, který slouží pro individualizaci Souboru kvalit pro potřeby konkrétních studentů.

Princip, resp. **proces práce se Souborem kvalit** je inspirován nástrojem využívaným na KPPG, PedF UK. Sebehodnocení a hodnocení studentovy práce je tedy rozfázované, začíná sebehodnocením studenta, poté studenta hodnotí mentor. V závěrečné fázi je pak prostor pro hodnocení univerzitním pedagogem.

Do **pilotáže** první verze Souboru kvalit bylo zapojeno 25 studentů prvního ročníku navazujícího magisterského studia, kteří absolvovali první oborovou praxi na druhém stupni základních škol. Zpětnou vazbu pro další úpravy Souboru kvalit jsme tudíž získali z řad studentstva a navíc od dvou individuálně oslovených mentorů.

Soubor kvalit studentovy práce na didaktické praxi z literární výchovy / z české literatury – KČL

Jako východisko pro tvorbu *Souboru kvalit studentovy práce na didaktické praxi z literární výchovy/české literatury* (dále již jen *Soubor kvalit*), určeného pro studenty oboru český jazyk v navazujícím magisterském studiu, posloužil *Soubor kvalit studentovy práce na pedagogické praxi*, který vytvořila a pilotovala katedra primární pedagogiky². Základní verzi tohoto dokumentu vytvořil O. Hausenblas ve spolupráci se Š. Klumparovou (cenné připomínky k textu vznesla I. Poláková). Tato základní verze dokumentu byla prodiskutována s učiteli vedoucími praxi studentů oboru český jazyk na setkání, které proběhlo v únoru 2015 na

Fakultní základní škole prof. O. Chlupa v Praze. Jejich návrhy a připomínky byly zakomponovány do současné podoby dokumentu.

Zachováno zůstalo 6 základních oblastí (plánování výuky, komunikace, řízení učebních procesů, hodnocení žáků, reflexe výuky a profesní rozvoj), které pokrývají důležité učitelké dovednosti, znalosti a postoje v daném oboru, o jejichž osvojení by měl student postupně v průběhu studia – a to nejen v rámci jednotlivých praxí - usilovat.

Deskriptory v jednotlivých oblastech Souboru kvalit odpovídají potřebám a nárokům kladeným na (budoucí) učitele oborem literární výchovy a rozvoje čtenářství.

Celý *Soubor kvalit* je uvozen oblastí týkající se kontextu, v němž probíhá literární výchova a rozvoj čtenářství, a to ze dvou důvodů: aby byla zdůrazněna oborová specifičnost výuky literární výchovy, respektive rozvoje čtenářství a aby bylo poukázáno na to, že student by měl své působení ve třídě začínat důkladným obeznámením se stavem žáků a podmínkami výuky.

Další důležitou složkou *Souboru kvalit* je čtvrtá oblast, zaměřená na studentovu práci při rozvíjení čtenářství, které je pro obor literární výchovy stěžejní. Je proto důležité, aby mu studenti věnovali při své učitelské přípravě zvláštní pozornost.

Nová (druhá) verze *Souboru kvalit* byla pilotována v rámci volitelného předmětu **Rozvoj reflektivních dovedností** a částečně v rámci povinné **Souvislé oborové praxe** (pracovali s ním studenti, kteří svou praxi vykonávali u učitelů, kteří se zúčastnili výše zmíněného setkání). V rámci předmětu Rozvoj reflektivních dovedností se Souborem kvalit po celý letní semestr 2015 pracovalo 7 studentek a v rámci Souvislé oborové praxe se se Souborem kvalit prakticky seznámilo 12 studentů 1. ročníku navazujícího magisterského studia oboru český jazyk.

ZÁVĚREČNÉ HODNOCENÍ PLNĚNÍ CÍLŮ PROJEKTU V DANÉ OBLASTI

V úvodu této zprávy vytyčené cíle se podařilo naplnit. V rámci zpětných vazeb studenti i učitelé z fakultních škol pojmenovali pozitivní i negativní stránky obou výše představených oborových Souborů kvalit a především jejich použití během oborových praxí. Tyto reflexe a jejich zobecnění jsou součástí výše zmíněné publikace *Klinická škola (Popis příkladů dobré praxe)*³

---

²Oba dokumenty přílohy jsou součástí publikace *Klinická škola (Popis příkladů dobré praxe)*.

³ Více viz podkapitoly 2.1.2.1 *Soubor profesních kvalit studenta na oborové praxi 1* – KAJL a 2.1.2.2 Soubor kvalit studentovy práce na didaktické praxi z literární výchovy / z české literatury – KČL v publikaci *Klinická škola (Popis příkladů dobré praxe)*